

Elin Persson

SOMMAREN

Wahlström & Widstrand

Wahlström & Widstrand
www.wwd.se

Copyright © Elin Persson, 2023
Omslag: Sara R. Acedo
Tryck: ScandBook, EU 2023
ISBN 978-91-46-23989-5

I en radhuslänga, i ett rum med lila väggar, samma färg som insidan av en blomma, dansar Jelena i ett tunt nattlinne. Hon smeker sin kropp med långa, smala fingrar, naglarna är nedbitna och hon drar fingertopparna mot huden. Dansen är långsam och musiken hörs inte, den måste vara i Jelenas huvud, en melodi som spelas upp från minnet, kanske från hennes morfars bilstereo när de flög över gatorna på landsbygden utanför Gdansk, stenarna som sprätte upp på bilrutan.

Jag tänker ofta på radhuslängan. På Jelenas händer. På heltäckningsmattan utanför hennes rum som var mjuk och pressades upp mellan tårna. Jelenas rum var till vänster, mitt till höger. I mitten, ett blått badrum, ett avgrunds djup. Jelena kallade färgen för horblå. Hon sa att hororna i Polen har sådan ögonskugga. Jag visste inte hur horor såg ut, ändå kunde jag föreställa mig deras ögon. Jag stod i hallen mellan hennes rum och mitt, hukade mig, tittade in genom nyckelhålet. Slöt ena ögat, spärrade upp det andra, tittade på Jelenas glansiga ben som rörde sig fram och tillbaka.

FÖRSTA GÅNGEN JAG träffade Jelena var en söndag. Jag minns det för att pappa hämtade mig från stallet och vi åkte en annan väg tillbaka. Istället för att köra över bron, blinkade han till vänster mot tåggrälsen. Bommarna sänktes och tåget körde förbi i hög hastighet. Det röda stoppljuset byttes mot det vita pulserande. Pappa trummande på ratten. Vart ska vi? frågade jag. Det får du se, svarade han. På insidan av kragen syntes ett blodspår efter att han rakat sig.

Vi kom fram till de kala tvåvåningshusen, balkongerna tittade mot oss. Han klev ur bilen. Skorna, svarta och smala i skinn. Ingen människa syntes till någonstans.

Han gick längs trottoaren mot ett av husen, men vek av och genade över gräsmattan, fortsatte runt hörnet. Han gjorde det som att han hade gått där många gånger förut.

Ett av hyreshusen hade en altan utanför. En kvinna satt där och hade lagt upp benen på stolen mitt emot. Hon drack från ett vinglas, blundade. Jag såg på håll att hon var vacker. Pappa smög in på altanen, upp bakom henne, la armarna över hennes axlar, kysste henne. Jag hade inte

sett pappa kyssa någon på det sättet förut. Hon vände sig mot mig, reste sig. Hon sa sitt namn, Zofia. Huden var fräknig, näsan lång och smal. Blusen hade halkat ned, visade ena axeln. Lea, sa jag och tog hennes hand. I hennes örsnibbar glittrade silvriga örhängen. Jag ska hämta henne, sa hon och gick mot en dörr. Hon sa det som att jag väntade på någon. Jelena! ropade hon.

Jelena kom ut. Hennes hår var kastanjebrunt. Det fanns inga röda toner, inga ljusa partier, bara färgen av nöt. Hon gick förbi mig och jag blev medveten om andetagerna. Hon tog långa kliv och hjulade tre stycken hjulningar på rad. Linnets gled upp och blottade magen.

Din tur, sa hon utan att se på mig. Jag tog några steg, sträckte armarna uppåt, sprang över gräset. Jag satte ned händerna och försökte pressa upp kroppen. Armarna vek sig och jag föll mot marken. Jag ska lära dig, sa Jelena och satte sig bredvid mig. Hon kammade håret med fingrarna, drog upp det i en knut.

Jag följde Jelena till lägenheten. En stormönstrad hörnsoffa. Tjocka sammetsgardiner. Vi gick genom hallen. Ett draperi med pärlor hängde från en dörrkarm, hon fick föra det åt sidan för att komma in. Hon vände sig om och såg på mig genom pärlorna.

I rummet stod en våningssäng. På väggen en affisch med solsystemet. I gardinstängerna hängde vita trådar, kristaller fästa längst ned. På en byrå stod en bur. Det

hördes ett ilande ljud. Jag höll för öronen. Hon sträckte ned händerna genom en lucka, och tog upp ett svart djur, sedan ett guldigt. Den svarta klättrade längs armen, stannade intill nyckelbenet. Här, sa hon och räckte mig den guldiga.

Klorna rispade mot handflatorna. Jag stod stilla, kupade händerna, smekte den med tummen över ryggen. Vad heter den? frågade jag. Gissa, svarade hon. Jag föreställde mig vilket namn den skulle passa i, men det övergick till att jag sökte efter vilket namn hon skulle önska att jag sa. Jag vet inte, sa jag till slut. De heter bara Råtta ett och Råtta två, sa Jelena. Vilken håller jag i? frågade jag. Råtta två.

Hon satte sig på golvet, särade benen. Sätt dina fötter här. Jag satte mig spegelvänt mot henne. Jag fick en impuls att röra vid hennes fot, ta bort ett grässtrå som fastnat där under. Hon pressade fotsulorna mot mina. Placerade marsvinen mellan oss. Benen var murarna runt dem. De nosade på mattan, på våra ben, lår. Hur gamla är de? frågade jag. Vet inte, svarade hon. Morsan fick dem av någon på jobbet.

Hon tog upp Råtta ett och pressade pälsen bakåt, vände den mot mig. Ser du att den ser ut som en råtta? sa hon. Deras förra ägare sa att de var skygga, att de bets, men de har aldrig bitit mig. Ibland brukar jag bada dem, ibland sover jag med dem. Jag tittade mot våningssängen. Ramlar de inte ner? frågade jag. Niet, svarade hon.

Dörren till rummet intill stängdes. Jag kan spä in i framtiden, sa hon. Okej, sa jag. Ge mig din hand. Jag sträckte fram den. Hon följde linjerna i huden med pekfingret,

förde handen nära ansiktet, kisade med ögonen. Vad ser du? frågade jag. Hon släppte handen och den föll mot golvet som att den var något hon tappade. Vill du verkligen veta? frågade hon. Hennes ögon smalnade. Säg, sa jag.

Zofias skratt från rummet intill. Jag kommer inte säga, sa hon. Du måste berätta. Jag strök med handen över marsvinet som lagt sig mot mitt ben. Jag måste ingenting, sa hon. Med en snabb rörelse bet marsvinet mig i fingret. Jag ryckte undan händerna och benen. Den sprang över golvet. Ta det lugnt, sa Jelena. Hon skrattade. Det var ett högt skratt. Om det är någon som är rädd här så är det den, sa hon. Du måste vara snäll, viskade hon till marsvinet. Lea blir rädd för dig.

Jelena öppnade en garderobsdörr och drog ut något. Mamma sa att ni ska sova kvar, sa hon. Kan du hjälpa till? Vi drog i varsin ände och vek upp en tätsäng. Hon rullade ut en skumgummimadrass ovanpå, hörnen ville återgå till sin inrullade form. Den är inte så skön, sa hon, men den funkar. Jelena drog upp snöret i nacken och lät linnen falla mot höfterna. Hon klev ur det. Knäppte upp jeansshortsen. Jag tittade mot fönstret. Nattgröna träd utanför. Hennes kropp speglades i rutan. Hon ålade sig in i ett nattlinne. Ljust rosa silke. Hon klättrade uppför stegen till loftsängen. Jag såg på henne. På ryggen, en röd flammande fläck. Det syntes att hon hade kliat sig där. Kan du släcka? frågade hon.

Jag hasade av mig byxorna och la mig på sängen. Jag väntade på att hon skulle säga något. Om natten, om handen, om djuren. Jag lyssnade efter kraftsande från buren.

Jag lyssnade till rösterna från rummet intill. Jag ansträngde mig för att tänka på hästar. På det blanka partiet under ryggraden där det buktar in, på ögonfransarna som pekar lite nedåt.

JAG VAKNADE PÅ morgonen av att det skramlade i köket. Solen träffade garderobsdörrarna. Jag såg mot Jelena. Hennes ögon öppna, hakan lutad i händerna. Du är vaken, sa hon. När kommer du tillbaka? Jag vet inte, sa jag och drog av mig täcket. Jag åker till mamma idag. Hon klättrade nedför stegen. Vad heter din mamma? Marie. Din pappa? frågade jag. Kom, sa hon, det är frukost. Hon förde draperiet åt sidan.

På köksbordet stod djuptallrikar och stora tekoppar. En tekanna med rykande vatten. En långa polarbröd, skin-kost i tub. Hur har ni sovit, flickor? frågade pappa. Bra, svarade jag och satte mig. Tittade på pekfingret. Ingen rodnad syntes. Pappa höllde upp te i en kopp och förde läppen mot porslinskanterna. Han tyckte inte om te, han brukade säga att han begär mer av livet än ljummet vatten. Zofia satte sig och han la handen på hennes ben. Från en smal pinne i en blomkruka i fönstret steg en vit rökslinga. Vad är klockan? frågade Jelena och Zofia såg på sitt armbandsur. Den är kvart i åtta, sa hon. Helvete, sa pappa och reste sig. Vi måste åka. Han tog ett polarbröd och

spritsade ut mjukost, sträckte mot mig. Du får äta i bilen. I hallen lirkade Zofia in pekfingret i pappas byxhålla. Kom snart igen, viskade hon. De pussades och jag klev i skorna, såg mot köket, men Jelena var dold bakom väggen. Jag pressade ned handtaget och gick ut i trapphuset.

Vi åkte över tågrälsen mot skolan. Kan inte vi också skaffa ett djur? frågade jag. Hästarna då? sa han. Du har tillgång till djur. Jag vill ha något mindre, något som man kan sova med. Ett marsvin kan man inte sova med, sa han. Jelena sover med sina marsvin, sa jag. Vem vet, sa han, de kanske kan bli som dina. Pappa stannade intill skolgården. Vi ses om en vecka då, sa han.

Efter skolan gick jag till mamma. Hon stod vid köksbänken, drog isär en broccoli. Små buketter utspridda över skärbrädan. Skönt att du är här. Det gör mig galen de här veckorna som du är borta, vet du det? Din ryggsäck stod utanför dörren när jag kom hem, glömde du den hos pappa? Det var pappa som glömde, svarade jag och la mig på kökssoffan. Hon log. Jag tror du kan komma ihåg väskan själv.

Jag berättade om nationella provet och att jag inte förstod varför all kunskap ska centreras till ett enda tillfälle. Och pappa? frågade hon. Hur är det med honom? Det är okej, svarade jag. Vad du blev kortfattad, sa hon och log lite igen. Är det något du inte berättar? Jag skrattade. Vad? Är det någon kille i klassen? Jag har köpt en wokpanna iallafall, sa hon och visade. Hon dränkte broccolin i raps-

olja och rörde pannan fram och tillbaka över spishällen så att buketterna slungades runt.

Grönsakerna var krispiga. Det är starkt, sa jag och reste mig för att hämta mer vatten. Lite starkt klarar du av, sa hon. Hon lutade sig tillbaka och såg på mig. Du har blivit så fin, sa hon och lutade kinden i handen, så stark och fin. Hennes hår var nyklippt i en kort och spretig frisyr. Jag undrade vem av alla versioner som var hon. Om det var den lugna kvinnan i min barndom, eller den gråtande kvinnan mot slutet av hennes och pappas äktenskap som satt på farstuvisten sena kvällar, eller om det var den här kvinnan, med den pigga uppsynen. Ska vi dra till stallet? frågade hon. Jag sprang mot mitt rum. Jag har köpt nya strumpor till dig, ropade hon. De ligger i din garderob.

Jag öppnade underklädeslådan och tog ut knästrumporna i ruttmönster. Jag drog på mig ridbyxor och en flätad cardigan. Spände på mig skyddsvästen. Strumporna satt tigha över vaderna. Allt med? frågade hon.

En tunn slöja av damm dansade i ljuset av lamporna. Det skrapande ljudet från hovarna. Intill höbalarna stod en hink fylld med morötter. Jag tog med mig en in till Rocky. Drog in doften av sågspån. Strök med handen över mulen. Han blinkade och jag höll moroten under hans mun. Små bitar ramlade i handgropen, jag lät honom slicka på den. Jag satte örat mot magen. Ljudet av tarmar som rörde sig.

Jag gick mellan boxarna. Hästarnas vackra ansikten.

De mörkt bruna med vita bläsar, de nattsvarta, de ljusbruna lejonlika. Jag såg de platta tänderna slås ihop när de åt höet, munnarnas malande. Jag stannade till vid Leyla. Hon var vacker på ett sätt som gjorde att man ville röra vid henne försiktigt. Jag drog handen över den rosa mulen. Jag hörde boxar som öppnades och stängdes. Jag lyssnade till hennes andetag.

I förrådet hämtade jag sadeln och tränset. Jag la sadeln på Rocky, drog åt sadelgjorden, värmdes i händerna, väntade tills han gapade, förde in det i munnen och ledde honom till ridbanan. Jag klev upp på en pall och slängde benet över ryggen, skrittade efter de andra på led.

Den kvällen låg jag vaken i mitt rum med lampan tänd. Det var en stjärna i plast som gav ifrån sig ett rött sken över vägarna och taket. Jag öppnade skissblocket. Med blyerts skissade jag Rocky med lång man, en bläs i pannan, hovarna. Jag skissade hans ansikte framifrån, jag skissade honom i en flock av andra hästar. De rusade över ett vattendrag. Jag hade varit på ridläger i två somrar och varje gång längtade jag efter att se när hästarna kliver i forsen, hur de böjer sig och dricker från vattnet, liksom suger in det, vikten av att hålla sig rak, luta sig bakåt så att man inte faller över halsen. Jag tänkte på pappa. Att det var något som var annorlunda med honom. Behövde han en kvinna i sitt liv för att bli sig själv igen? Hans kropp som varit ihopsjunknen hade fått en riktning. Mamma ställde sig vid dörrkarmen. Släcker du? sa hon och jag släckte.
